

Soucitný a horlivý Bůh

Texty na tento týden

Ž 103,13; Iz 49,15; Oz 11,1–9; Mt 23,37; 2K 11,2; 1K 13,4–8

Základní verš

„Cožpak může zapomenout žena na své pacholátko, neslítovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nezapomenu.“ (Iz 49,15)

Emoce se v souvislosti s vírou často považují za nechtěné či nevídané a je prý třeba se jim vyhýbat. Jsou lidé vnímající emoce jako iracionální, a proto by podle nich dobrý křesťan neměl být považován za „emocionálního“. Některé filozofické směry ve starověkém Řecku považovaly naopak za ideál „racionálního člověka“, který (většinou) umí vzdorovat různým touhám nebo dokáže své emoce ovládat prostřednictvím střizlivého uvažování.

Ano, nespoutané emoce mohou být problematické. Bůh však stvořil lidi se schopností prožívat emoce. A nejen to. Bůh sám se v Písmu představuje jako bytost cítící hluboké emoce. Pokud Bůh může prožívat hluboké emoce, jak to důsledně vykresluje Bible, pak emoce nemohou být ve své podstatě špatné nebo iracionální – protože Bůh Bible je dokonale dobrý a má dokonalou moudrost.

Jestliže poznáme a uvědomíme si, že Boží láska k nám je naplněna emocemi, můžeme z toho odvodit nádherné pravdy o našem Stvořiteli a Vykupiteli. Vždy je však třeba mít na paměti, že jeho láska (emocionální nebo jiná) je dokonalá a neměli bychom ji považovat za stejnou, jak ji prožíváme my lidé.

Osnova lekce

Při studiu čtvrté lekce uvidíme, že Písmo představuje Boha nejen jako velkého a nás převyšujícího, ale také jako toho, kdo je schopný prožívat hluboké emoce ve vztahu ke svému stvoření.

- ▶ Ž 103,13; Iz 49,15; Jr 31,20: Boží mateřská/otcovská láska (neděle)
- ▶ Oz 11,8.9: Boží láska, která cítí bolest z odmítnutí (pondělí)
- ▶ Mt 9,36: Ježíšova soucitná láska (úterý)
- ▶ Ž 78,58.59; 2K 11,1.2: Boží žárlivá láska (středa)
- ▶ 1K 13,4–8: Boží láska jako vzor pro naši lásku (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

VÍCE NEŽ LÁSKA RODIČŮ

Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí. (Ž 103,13)

Cožpak může zapomenout žena na své pacho látko, neslitovat se nad synem vlastního života? I kdyby některé zapomněly, já na tebe nezapomenu. (Iz 49,15)

Což je mi Efrajim syn tak drahý, dítě mého potěšení? Kdykoli však o něm mluvím, znovu a znovu si ho připomínám. Proto je mé nitro nad ním zneklidněno. Slituji, slituji se nad ním, je výrok Hospodinův. (Jr 31,20)

Osobní studium

Snad největší láskou, se kterou máme jako lidé zkušenost, je láska rodičů k dětem. Bible často používá obrazy vztahu rodiče k dítěti k vylíčení úžasného Božího soucitu s lidmi, přičemž zdůrazňuje, že Boží soucit je exponenciálně větší než ten nehlubší a nejkrásnější lidský projev téže emoce.

Co říkají úvodní texty o povaze a hloubce Božího soucitu?

Ž103,13

Iz 49,15

Jr 31,20

Podle těchto veršů se k nám Bůh chová jako ke svým milovaným dětem, miluje nás jako dobří rodiče milují své děti. Ale jak ukazuje text Iz 49,15, dokonce i lidská matka může zapomenout na své miminko nebo se neslitovat nad svým vlastním synem. Bůh však na své děti nikdy nezapomene a jeho milosrdenství a slitování nikdy nekončí (Pl 3,21.22).

Předpokládá se, že hebrejský výraz *racham*, který se zde a v mnoha jiných tex-

tech popisujících velkou soucitnou Boží lásku překládá jako „slitování“ nebo „milosrdenství“, pochází z hebrejského výrazu pro dělohu (*rechem*). Teologové na základě toho poznamenávají, že Boží soucit je podobný *lásce matky k dítěti, které nosí pod srdcem*. Tato Boží láska je ve skutečnosti nepředstavitelně větší než jakýkoli lidský soucit, dokonce i soucit matky s novorozencem.

Podle Jeremjáše se Bůh na lid smlouvy dívá jako na „drahého syna“ a „dítě, v němž mám potěšení“ (Jr 31,20; ČSP), navzdory tomu, že se proti němu často bouřili a zarmucovali ho. Bůh prohlašuje: „mé nitro [je] kvůli němu rozrušeno“ a „jistě se nad ním slituji“ (ČSP). Výraz přeložený jako „slituji se“ nebo „smiluji se“ je již zmíněný výraz použitý pro Boží soucit (*racham*). Za povšimnutí stojí i slovní spojení „mé nitro [je] kvůli němu rozrušeno“ (Jr 31,20; ČSP). Takový popis ukazuje nesmírnou hloubku Božích emocí a soucitné Boží lásky k jeho lidu. I přes lidskou nevěrnost Bůh stále cítí soucit a dává svému lidu bohaté milosrdenství, které převyšuje veškerou naši představivost a možná očekávání.

Aplikace

Uvědomit si, že Boží soucit s námi je podobný soucitu milujícího rodiče, je pro některé z nás hlubokou útěchou. Jsou však i takoví, co mají s tímto obrazem problém, protože jejich rodič nebo rodiče nebyli milující. Jakými jinými způsoby bychom jim mohli představit Boží soucit?

LÁSKA, KTERÁ SVÍRÁ SRDCE

8Což bych se tě, Efrajime, mohl vzdát, mohl bych tě, Izraeli, jen tak vydat? Cožpak bych tě mohl vydat jako Admu, naložit s tebou jako se Sebójimem? Mé vlastní srdce se proti mně vzepřelo, jsem pohnut hlubokou lítostí. 9Nedám průchod svému planoucímu hněvu, nezničím Efrajima, protože jsem Bůh, a ne člověk, jsem Svatý uprostřed tebe; nepřijdu s hněvivostí. (Oz 11,8.9)

Osobní studium

V Ozeášovi je představena nezměřitelná hloubka soucitné Boží lásky k lidstvu. Bůh prorokovi přikázal: „Jdi, vezmi si nevěstku a ze smilstva měj děti. Země jen smilní a smilní, odvrací se od Hospodina“ (Oz 1,2). Ozeáš 11. kapitola později zobrazuje vztah Boha ke svému lidu, tentokrát prostřednictvím vztahu milujícího otce ke svému dítěti.

Přečti si text Oz 11,1–9. Jak obrazy v těchto verších přibližují způsob, jakým Bůh miluje svůj lid a jak o něj pečuje?

Boží láska k jeho lidu je přirovnávána k něžné náklonnosti rodiče k dítěti. Písmo používá obraz rodiče pečujícího o své dítě. Bůh jako laskavý rodič učí svůj lid jako malé dítě chodit, bere ho do náruče, uzdravuje ho a živí. Text uvádí i další obrazy Boha, který něžně pečuje o svůj lid. Písmo také říká, že Hospodin „nesl“ svůj lid „jako nosí muž svého syna“ (Dt 1,31) a „svou láskou a shovívavostí je vykupoval, bral je na svá ramena a nosil je po všechny dny dávné“ (Iz 63,9).

Na rozdíl od neochvějně Boží věrnosti byl jeho lid opakovaně nevěrný a odmítal Boha, přivolával na sebe soud a hluboce ho zarmoval. Bůh je soucitný, ale nikdy na úkor spravedlnosti. (Jak uvidíme v dalších lekcích, láska a spravedlnost patří k sobě.)

Stalo se ti někdy, že tě něco tak rozzlobilo, až tě z toho rozbolel žaludek? Právě takový obraz používá Písmo k popisu hloubky toho, co Bůh cítí k jeho lidu. Obraz sevřeného srdce a vzplanutí soucitu je idiomatickým jazykem hlubokých emocí, které prožívá Bůh i lidé.

„Mé vlastní srdce se proti mně vzepřelo, jsem pohnut hlubokou lítostí“ (Oz 11,8). Podobný obraz hlubokého pohnutí a vzplanutí (*kamar*) citů se objevuje i v příběhu o dvou ženách, které přišly před Šalomouna, přičemž si obě dělaly nárok na stejné dítě. Když Šalomoun nařídil, aby dítě rozsekli na dvě části (bez úmyslu ublížit dítěti), právě takový obraz popsal emocionální reakci skutečné matky: její „srdce [se] svíralo soucitem“ (1Kr 3,26; porovnej s Gn 43,30).

Aplikace

Každý, kdo je rodičem, ví, o čem tato lekce mluví. K síle lásky otce a matky k dětem nelze přirovnat žádný jiný pozemský cit. Jak nám to pomáhá pochopit Boží lásku k nám? V čem může být toto poznání pro nás povzbuzením?

JEŽÍŠŮV SOUCIT

Když viděl zástupy, bylo mu jich líto, protože byli vysílení a skleslí jako ovce bez pastýře. (Mt 9,36)

Osobní studium

V Novém zákoně se k zobrazení Božího soucitu používá stejný druh obrazů jako ve starozákonních knihách. Apoštol Pavel říká, že Bůh je „Otec milosrdenství a Bůh veškeré útěchy“ (2K 1,3). Dále Pavel vysvětluje, že Bůh je „bohatý v milosrdenství, z velké lásky, jíž si nás zamiloval“ (Ef 2,4).

V různých podobenstvích Kristus k vylíčení Otcova soucitu opakovaně používá výrazy, které popisují niterné emoce (Mt 18,27; L 10,33; L 15,20). A tentýž jazyk, který zobrazuje Boží soucit ve Starém a Novém zákoně, se používá i v evangeliích k popsání Ježíšových soucitných reakcí na lidi v nouzi.

Jak tyto verše objasňují, jak na Krista působila těžká situace lidí?

Mt 9,36

Mt 14,14

Mk 1,41

Mk 6,34

L 7,13

V evangeliích se opakovaně říká, že Kristus prožíval hluboký soucit s lidmi v nouzi nebo jiných obtížných situacích. On však nejen prožíval soucit, ale také lidem pomáhal a jejich problémy řešil.

Ano, Ježíš nařikal nad svým lidem. Můžeme si živě představit slzy v Kristových očích, když hledí na Jeruzalém: „Kolikrát jsem chtěl shromáždit tvé děti, tak jako kvočna shromažďuje kuřátka pod svá křídla, a nechtěli jste!“ (Mt 23,37). Zde vidíme, že se Kristův nářek v mnohém shoduje s tím, jak je popisován nářek Boha ve Starém zákoně. Mnozí teologové poznamenávají, že obraz ptáka, který pečuje o svá mláďata, je obrazem používaným na starověkém Blízkém východě. Mnozí zde vidí narážku na obraz v Dt 32,11, v němž je Hospodin popisován jako orel, který se vznáší nad svými mláďaty, chrání je a pečuje o ně.

Aplikace

Není většího příkladu velké soucitné Boží lásky k nám, než je samotný Ježíš, který se za nás vydal v tom největším projevu lásky. Kristus však není jen dokonalým obrazem Boha. Je také dokonalým vzorem lidství. Jak můžeme žít podobně jako Kristus, který pomáhal a konal dobro? Jak můžeme nejen kázat o Boží lásce, ale také tuto lásku projevat hmatatelnými způsoby?

ŽÁRLIVÝ BŮH?

⁵⁸Na posvátných návrších ho uráželi, svými modlami ho podnítili k žárlivosti. ⁵⁹Bůh se rozlítl, když to vše slyšel, velmi si zprotivil Izraele. (Ž 78,58.59)

‘Kéž byste ode mne snesli trochu nerozumu – ano, snášejte mne! ²Vždyť vás žárlivě střežím Boží žárlivostí; zasnoubil jsem vás jedinému muži, abych vás jako čistou pannu odevzdal Kristu. (2K 11,1.2)

Osobní studium

Bůh Bible je „milosrdný, soucitný Bůh“. V hebrejštině se Bůh nazývá *el rachum* (Dt 4,31). Výraz *el* znamená „Bůh“ a *rachum* je jiný tvar kořene pro soucit (*racham*). Bůh se však nazývá nejen soucitným Bohem, ale také Bohem žárlivým, *el kana*. Jak praví Dt 4,24: „Neboť Hospodin, tvůj Bůh, je oheň šířící, Bůh žárlivě milující [*el kana*]“. (Viz Dt 6,15; Joz 24,19 a Na 1,2.)

Jednou z charakteristik, kterými popisuje lásku apoštol Pavel, je, že „láska nezávidí“ (1K 13,4). Řecké sloveso *zeloó* se dá přeložit také jako „nežárlí“. Jak tedy máme rozumět výroku, že Bůh je „žárlivě milující“? Prostuduj si verš 2K 11,2 a uvažuj nad nevěrností Božího lidu v dějinách (viz např. Ž 78,58.59). Jak nám tyto texty pomáhají v pochopení Boží „žárlivosti“?

Boží „žárlivost“ je často špatně chápána. Pokud o někom řekneme, že je „žárlivec“, téměř určitě to nemyslíme jako kompliment. Výraz „žárlivost“ má v mnoha jazycích hlavně negativní konotace. V Bibli však Boží žár-

livost nemá žádný negativní význam. Jedná se o vyjádření spravedlivého požadavku milujícího manžela na výhradní vztah se svou manželkou.

Přestože existuje takový typ žárlivosti, který je v rozporu s láskou (1K 13,4), podle 2K 11,2 existuje i dobrá a spravedlivá „žárlivost“ („horlivost“). Pavel o ní mluví jako o „Boží žárlivosti“ (2K 11,2). Boží žárlivost (ve významu „horlivost“) je vždy spravedlivá a lépe by se dala vyjádřit jako vášnivá Boží láska k jeho lidu.

Boží vášeň (*kana*) pro svůj lid pramení z jeho hluboké lásky k němu. Bůh touží po výlučném vztahu se svým lidem. On jediný má být jejich Bohem. Přesto je Bůh často zobrazován jako opovržený milenec, jehož láska není opětována (viz Oz 1–3; Jr 2,2 a Jr 3,1–12). Boží „žárlivost“ nebo „vášeň“ je tedy reakcí na nevěru a jednání hříšníků. Boží žárlivosti (nebo „vášnivé lásce“) chybí negativní konotace lidské žárlivosti. Nikdy není spojena se závistí, nýbrž vždy je to správná, spravedlivá vášeň pro výhradní vztah s jeho lidem a pro dobro tohoto lidu.

Aplikace

Jak se můžeme naučit prožívat stejnou dobrou „žárlivost“ vůči druhým, jakou Bůh projevuje k nám?

SOUCITNÝ A VÁŠNIVÝ BŮH

“Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. ⁵Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. ⁶Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. ⁷Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. ⁸Láska nikdy nezanikne. Proroctví – to pomine; jazyky – ty ustanou; poznání – to bude překonáno. (1K 13,4–8)

Osobní studium

Bůh Bible je soucitný a vášnivý a tyto božské emoce jsou plně vyjádřeny v Ježíši Kristu. Bůh je laskavý a soucitný (viz Iz 63,9; Žd 4,15), hluboce zasažený bolestmi svého lidu (Sd 10,16; L 19,41) a je ochotný vyslechnout, odpovědět a potěšit (Iz 49,10.15; Mt 9,36; 14,14).

Jakým způsobem nás dnešní úvodní text (1K 13,4–8) vyzývá, abychom zrcadlili Boží soucitnou a úžasnou lásku v našich vztazích s druhými?

Toužíme být ve vztahu s lidmi, kteří jsou příkladem lásky popsané v 1K 13,4–8. Ale jak moc se snažíme stát se takovým člověkem pro ostatní? Nemůžeme se sami od sebe stát trpělivými a laskavými, nemůžeme se přimět nezávidět, nebýt domýšliví, nečestní nebo nehledat jen svůj prospěch. Nemůžeme v sobě shromáždit lásku, která „vydrží, věří, má naději, vytrvá“ a která „nikdy nezanikne“ (podle 1K 13,7.8). Taková láska se může v našem životě projevit jen jako ovoce Ducha svatého. A chvalme Boha, že Duch

svatý vlévá Boží lásku do srdcí těch, kteří jsou vírou v Kristu Ježíši (Ř 5,5)!

Jakými praktickými způsoby můžeme díky Boží milosti a moci Ducha svatého reagovat na Boží hluboce emotivní, ale vždy dokonale spravedlivou lásku a zrcadlit ji? (1) Tou nejlepší odpovědí je, že máme uctívat Boha, který je láska. (2) Měli bychom reagovat na Boží lásku aktivním projevováním soucitu a dobrotivé lásky druhým. Neměli bychom se jen sami radovat z naší křesťanské víry, ale měli bychom aktivně potěšovat jiné. (3) A konečně, měli bychom uznat, že své srdce nemůžeme změnit, ale že ho může změnit pouze Bůh.

Prosme tedy Boha, aby nám dal nové srdce pro něho i pro druhé – čistou a očišťující lásku, která rozvine to, co je dobré, a odstraní z našeho nitra všechno špatné a sobecké.

Ať jsou slova apoštola Pavla i naší modlitbou: „Nechť Pán dá bohatě růst vaší vzájemné lásce i lásce ke všem, tak jako i my vás milujeme, ať posílí vaše srdce, abyste byli bezúhonní a svatí před Bohem, naším Otcem, až přijde náš Pán Ježíš se všemi svými svatými“ (1Te 3,12.13).

Aplikace

Proč je nutnost „zemřít“ sobě, vlastnímu sobectví a zkaženosti našich přirozených srdcí jediným způsobem, jak projevovat Boží lásku? Jaká rozhodnutí můžeme učinit, abychom byli schopni nechat „zemřít“ svoje staré „já“?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 2. kapitolu „Blahoslavenství“ z knihy *Myšlenky o naději* (MB 6–44; MON 12–31).

„Všichni, kdo si uvědomují svou duchovní chudobu a cítí, že v nich samých není nic dobrého, mohou získat spravedlnost a sílu tím, že budou vzhlížet k Ježíši. Spasitel řekl: ‚Pojďte ke mně všichni, kdo se namáháte a jste obtíženi břemeny‘ (Mt 11,28). Vyzývá vás, abyste vyměnili svou chudobu za bohatství jeho milosti. Nejsme hodni lásky Boží, avšak Kristus, naše záruka, je jí hoden a může spasit všechny, kdo k němu přijdou. Ať jste prožili v minulosti cokoli, ať jsou vaše nynější poměry sebetíživější, přijdete-li ke Kristu takoví, jací právě jste, slabí, bezmocní a zoufalí, vyjde vám náš soucitný Spasitel zdaleka vstříc. Přijme vás do svého laskavého náručí a oděje vás svým rouchem spravedlnosti. Představuje nás Otcí, oděné bílým rouchem své povahy. Přimlouvá se za nás u Boha slovy: Já jsem se postavil na místo tohoto hříšníka. Nehleď na zbloudilé dítě, nýbrž hleď na mne! I kdyby na nás satan žaloval, i kdyby nás obviňoval z hříchu a požadoval nás za svou kořist, krev Kristova se za nás přimlouvá s větší mocí.“ (MB 8.9; MON 13.14)

Otázky k rozhovoru

1. *Ve výše uvedeném citátu se říká, jak nás Ježíš představuje Otcí: „Představuje nás Otcí, oděné bílým rouchem své povahy.“ Nezáleží na tom, jak moc jsme někdy zklamáni z našich chyb a nedostatků nebo jak neumíme druhým prokázat lásku, kterou na nás vylévá Bůh. Důležité je, abychom se vždy znovu vraceli k úžasné zprávě, že Otec nás přijímá, protože Ježíš nás představuje svému Otcí oblečené v bílém rouchu své povahy. Proč je důležité si to připomínat?*
2. *Představte si, jak se musela cítit skutečná matka v případě dvou žen, které předstoupily před Šalomouna ve sporu o dítě? Uvažujte nad jazykem emocí popsaných v 1Kr 3,26. V čem nám tento verš pomáhá pochopit popis Božích emocí ve vztahu k jeho lidu v Oz 11,8?*
3. *V evangeliích jsme viděli, že se Ježíše velmi často bolestně dotýkaly potřeby lidí. Co tehdy dělal? Reagoval na ně. Jaké jsou praktické možnosti, kterými jako jednotlivci nebo možná jako společenství můžete naplnit potřeby těch, kteří touží po útěše a pobuzení?*